

Archaeoscyphia cf. annulata
Archaeoscyphia sp.

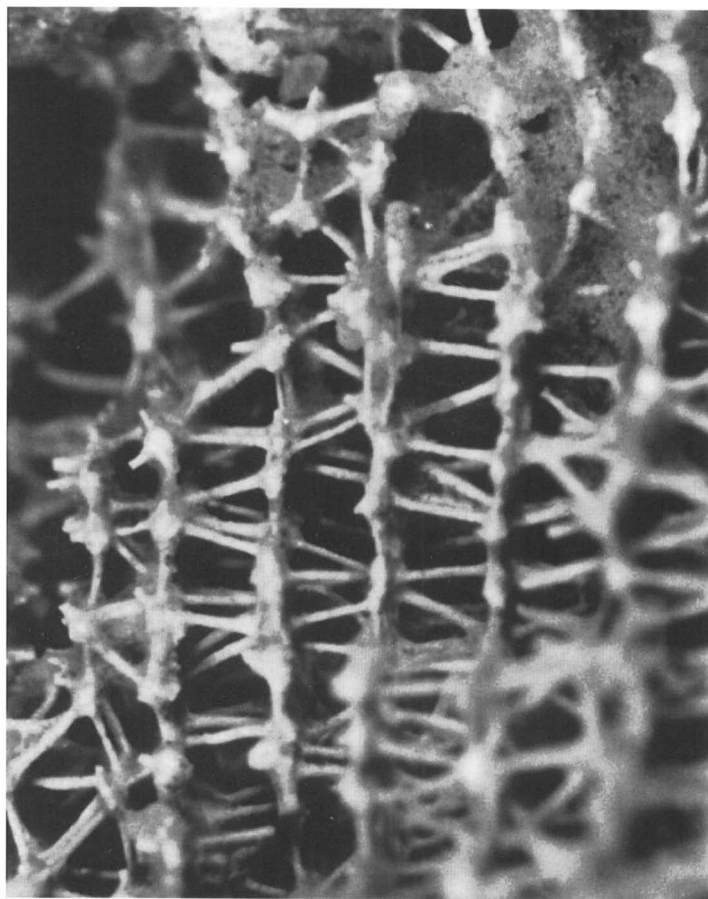

Fig. 52. Zijaanzicht van laddervormende dendroclonen. X 20. Zwerfsteenspons van Neuenkirchen (Dld.). Coll. Rhebergen, ex-coll. Akkerman. Coll. nr. NK 10-97. Vergelijk met fig. 4.

Onder de sponzen uit het WWW-gebied behoren verscheidene tot het genus *Archaeoscyphia*, maar niet tot de soort *A. baltica*. Ook komen sponzen voor die waarschijnlijk tot het genus *Calycocoelia* behoren, maar niet tot de soort *C. typicalis*. Bestudering van de Amerikaanse literatuur toont aan, dat de taxonomische indelingen tot grote verwarring hebben geleid. Op plaat 13 zijn enkele van deze sponzen afgebeeld en hieronder zijn enkele soorten vermeld. Wij beogen hiermee niet een sluitende determinatie te geven, maar signaleren slechts de complexiteit van deze materie.

Archaeoscyphia annulata Cullison, 1944 is een Noord-Amerikaanse soort uit het Ordovicium en *Calycocoelia annulata* Rigby, 1973 uit het Siluur van Canada. Het zijn kegel- tot cilindervormige soorten met meerdere horizontale, regelmatig boven elkaar geplaatste ringvormige welvingen, die van de basis naar de top in dikte en omvang toenemen (*annulata* = van ringen

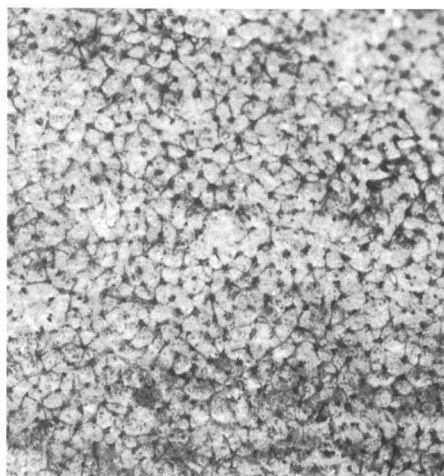

Fig. 53. Het bovenaanzicht van laddervormende structuren levert een geheel ander beeld op. Het patroon lijkt op de 'sterretjes' van verbonden sferoclonen in een astylospongiide spons. Anthaspidellide zwerfsteenspons, waarschijnlijk *Hudsonospongia cyclostoma*, van Westerhaar. x 7,5. Coll. Drent.

voorzien). Deze sponzen konden tot 25 cm hoog worden. Misschien behoren de in plaat 13, fig. 5 en 6 afgebeelde sponzen ertoe.

Andere sponzen, zoals afgebeeld in plaat 13 fig. 1, 3 en 4, ontwikkelden uitstulpingen langs de bovenrand. Het is niet bekend of deze groeivorm genetisch bepaald is, of het gevolg is van bepaalde milieuomstandigheden.

Archaeoscyphia minganensis (Billings, 1859), genoemd naar het Canadese eiland Mingan, is een cilinder- tot bekervormige spons die even breed als hoog kan zijn en van rijen bultige tot ringvormige wandverdikkingen is voorzien. De vorm is regelmatig dan van *A. baltica*. Volwassen exemplaren konden meer 60 cm hoog worden.

Archaeoscyphia nana Beresi & Rigby, 1993 wordt beschreven als een kleine conisch-cilindrische spons met regelmatige, scherpgerande ringvormige verdikkingen en een duidelijk spongocoel. Hoogte van de spons is tot 6 cm. Het belangrijkste verschil met *A. minganensis* en *A. annulata* is de geringe afmeting. 'Nana' betekent dan ook 'dwerg'. Misschien behoort het op plaat 15, nr. 2 afgebeelde exemplaar tot *A. nana*.

Plaat 13. *Archaeoscyphia cf. annulata*

- 1 a,b: Sibculo. Coll. Heeringa, ex coll. Beuving; nr. 700; x 2.
 2 a,b: Wilsum. Coll. Snippe; nr. A 78; x 1.
 3: Westerhaar. Coll. Drent; x 1,5.
 4: Wilsum. Coll. Koops; nr. W 89; x 1.
 5: Wilsum. Coll. Koops; nr. W 85; x 1.
 6 a,b: Westerhaar. Coll. Drent; x 1,5.

